

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה

פְּרִשֶׁת בֵּא

ו' שבט תשפ"ג

הפטרה: הדבר אשר דיבר

הילולת הרש"ש ביום רביעי י' שבט

יציאת שבת ר"ת 18:12

תענית שובבי"ם ב' ה' ב'

ברכת הלבנה

גיליון 804

יציאת השבת:

17:48

ירושלים: 17:48

כניסת השבת:

16:36

ירושלים: 16:33

להזהר בכבודם של ישראל

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

הפרשה פותחת בדברי ה' אל משה: "בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו למען שתי אותותי אלה בקרבו, ולמען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים ואת אותותי אשר שמתי בם וידעתם כי אני ה'". רש"י על אתר פירש "התעללתי" – שיחקתי". כיצד הקב"ה משחק במצרים? איזה צד של משחק יש במכות אלו? הרמב"ן פירש: "וטעם התעללתי כי אני מצחק בו, שאני מכביד את לבו ועושה הנקמות בו, כטעם 'יושב בשמים ישחק ה' ילעג למו', (תהלים ב. ד). כלומר, פרעה מתנגד לשלח את עם ישראל, אך אין זה מתוך עוצמה שיש לו, אלא כי הקב"ה הכביד את לבו כדי שימשיך להיענש.

אכל, לקה ושילים: 'אשר התעללתי במצרים', לא הסתיים במכות בכורות, גם לאחר שהמצרים משלחים את בני ישראל ממצרים הם מחליטים לפתע לרדוף אחריהם, האם הפעם יצאו המצרים כשדים על העליונה? במדרש (מכילתא בשלח פרשה א) מובא: "'ויהפוך לבב פרעה'. לשעבר 'ויאמרו עבדי פרעה אליו עד מתי יהיה זה לנו למוקש' ועכשיו 'ויהפך לבב פרעה ועבדיו ויאמרו: מה זאת עשינו כי שלחנו את ישראל מעבדנו'. אמרו: אילו לקינו ולא שלחנו כדאי הוא, או לא לקינו ושלחנו ולא היו נוטלין ממוננו כדאי הוא לנו, אלא לקינו ושלחנו ונטלו ממוננו?

משל למה הדבר דומה? לאחד שאמר לעבדו: צא והביא לי דג מן השוק. יצא והביא לו דג מבאיש. אמר לו: בגזירה או תאכל הדג או תלקה מאה מכות או תתן לי מאה מנה. אמר לו: הריני אוכל. התחיל לאכול לא הספיק לגמור עד שאמר הריני לוקה. לקה ששים לא הספיק לגמור עד שאמר הריני נותן מאה מנה. נמצא אכל את הדג ולקה ונתן מאה מנה. כך נעשה למצרים, לקו ושלחו את עם ישראל ונטלו ממונם". אומות העולם לא להתגרות בעם ישראל!

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנוקמים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שוריק. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריה מספר חשבון: 123459

הכרת הטוב

הפרשיות שלפנינו מלמדות אותנו עד כמה אדם צריך להכיר טובה לה', לחברו ואפילו לבעל חי או לדומם, על טובה כלשהי שנעשתה לו. הכופר בטובת חברו – סופו שיכפור בטובתו של ה', והמכיר בטובת חברו סופו שיכיר בטובת ה'.

"ואנשי קדש תהיון לי ובשר בשדה טרפה לא תאכלו - לכלב תשליכון אותו".

שמות פרק כב, ל.

דעת זקנים מבועלי התוספות: "מאחר שהכלב מסר נפשו על הטרפה כשבא הזאב לטורפה לא תהיה כפוי טובה כנגדו שכשיהיה לך טרפה שתשליכהו אליו בשכר ששמרה עד עתה שלא נטרפה וגם שומר עוד האחרות כי כן דרך העולם להעמיד כלבים לשמור הצאן מן הזאבים":

ובמדרש: "ובשר בשדה טרפה, אמר הקדוש ברוך הוא חייבים אתם לכלבים, בשעה שהרגתי בכורי מצרים והיו המצריים קוברים מתייהם בלילה ולהם הכלבים נובחים ולישראל לא היו אומרים כלום שנאמר (שמות יא) ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו לפיכך לכלב תשליכון אותו".

לאה מודה לה'

ואמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי מיום שברא הקדוש ברוך הוא את עולמו לא היה אדם שהודה להקדוש ברוך הוא עד שבאתה לאה והודתו שנאמר הפעם אודה את ה'.

לאה בלידת בנה הרביעי – יהודה, מודה שקיבלה יותר מחלקה, (שנים עשר לחלק לארבע נשים = שלושה ילדים לכל אחת). ולכן קראה שמו יהודה!

ברכות דף ז/ב

ותבאנה אל רעואל אביהן ותאמרנה איש מצרי הצילנו. וכי בדמות איש מצרי היה משה? אלא אלולי איש מצרי שהרג משה לא היה נכנס למדין. משל לאחד שנשכו ערוד והיה רץ לתת רגליו לתוך המים ונכנס בנהר וראה תינוק אחד שהיה שוקע במים ושלח ידו והעלה אותו א"ל התינוק לולי את הייתי מת. אמר לו: לא אני הצלתך אלא אותו הערוד שנשכתי וברחתי ממנו הוא הצילך, כך אמרו בנות יתרו למשה יישר כחך שהצלתנו מיד הרועים. אמר להן משה אותו המצרי שהרגתי הוא הציל אתכם ולכך אמרו לאביהן 'איש מצרי', כלומר, מי גרם לזה שבא אצלנו? איש מצרי שהרג.

מדרש תנחומא שמות פרק יא

ובשעה שא"ל הקב"ה למשה ועתה לכה ואשלחך אל פרעה אמר ליה משה רבון העולם איני יכול מפני שקבלני יתרו ופתח לי את פתח ביתו ואני עמו כבן ומי שהוא פותח פתחו לחבירו נפשו הוא חייב לו.

מדרש תנחומא שמות פרק מז

"וילך משה לא היה צריך לומר אלא וישב משה, אלא אמרו רבותינו בתחלה הלך אצל פרעה בשליחותו של הקב"ה ואחר כך וישב אל יתר חותנו, שכך א"ל הקב"ה אם יאמר לך יתרו כלום מן השבועה אמור לו בעל השבועה התיר אותי מן נדרי לכך וילך משה ואח"כ וישב אל יתר חותנו, בנו של רבי חייא הגדול אמר לא הלך אצל פרעה עד שהתיר לו יתרו את נדרו, ואם תאמר למה נאמר וילך משה להיכן הלך שהלך ליטול אשתו ובניו, אמר לו יתרו להיכן אתה מוליכן אמר לו למצרים, אמר לו אותם שהם במצרים מבקשין לצאת ואת מוליכן אמר לו למחר הן עתידין לצאת ולעמוד על הר סיני לשמוע מפי הקב"ה אנכי ה' אלהיך ובני לא ישמעו כמו הם, מיד ויאמר יתרו למשה לך לשלום, אמר לו לך לשלום ותכנס לשלום ותבא לשלום".

הכרת הטוב ליאור - "אמור אל אהרן - לפי שהגן היאור על משה כשנשלך לתוכו לפיכך לא לקה על ידו לא בדם ולא בצפרדעים ולקה על ידי אהרן".

רש"י על שמות פרק ז פסוק יט

הכרת הטוב לציפורים

יש נוהגים שבשבת שירה, מפזרים בחוץ משירי מאכלי שבת, שיאכלום עופות הבית וציפורי הדרור שבחוץ, ונותנים טעם למנהגם:

כיון שקוראים בשבת זו בפרשת בשלח שיש בה סיפור על המן שירד לישראל במדבר ושנאמר בו (שמות טז): אכלהו היום כי שבת היום לה', היום לא תמצאהו בשדה וגו' ויהי ביום השביעי יצאו מן העם ללקט, ולא מצאו:

אמרו רבותינו ז"ל, שאותם האנשים שיצאו ללקוט ביום השביעי רשעים היו, ידעו שהמן לא ירד בשבת כדבר משה, מה עשו? הלכו בלילה ופזרו בשדה מן המן שבכליהם על מנת לאסוף אותו בבקר ולהביאו למחנה לעיני כל העם, כדי שיאמרו, משה בדאי הוא שבודה מצוות מלבו. ויהי בבקר יצאו ללקוט - ולא מצאו. והיכן היה המן הזה שהניחוהו אמש? אלא שהקדימום הצפרים שבאו בעוד לילה וישאוהו למרחוק כדי שיאמנו דברי משה וגם השבת תהא מקודשת אצל כל העם; משום כך ראויות הצפרים ליטול שכרן. ואימתי נוטלות שכרן? ביום שמזכירים את צדקתן, בפרשת בשלח:

ויש אומרים, שהן נוטלות שכר שירה שהן אומרות לקדוש ברוך הוא בצפצופן כל יום, ובשעה שאנו עומדים בפרשת שירה שלנו, אנו נזכרים בשירתן של הצפרים:

טעם אחר: להורות כי הקדוש ברוך הוא המציא לישראל במדבר מזונותיהם ללא עמל ויגיעה כצפרים ועופות המוצאות מזונותיהן בכל מקום:

יש מן הפוסקים שהתנגדו למנהג זה, משום שאסור ליתן מזונות בשבת לפני בעלי חיים שאין מזונותיהן על האדם:

הלכות הדלקת נר שבת

א. מצוה מדבריי סופרים להדליק נר בערב שבת ויהא זהיר במצוה זו ולעשותו נר יפה וכמו שאמר רב הונא: הרגיל ב(הדלקת שבת) נר יהיו לו בנים תלמידי חכמים. וראוי לאשה להתפלל אחר ההדלקה שהשם יתברך יתן לה בנים תלמידי חכמים מאירים בתורה, כי בשעת עשיית המצוה התפלה נשמעת יותר. ולפי הסוד יש ענין בכיסוי העיניים בידיה ובתפלה אחר הדלקת הנרות, וכמו שכתב בבן איש חי.

ב. מעיקר הדין די להדליק נר אחד, לכבוד שבת. מכל מקום מנהגינו להדליק לפחות שני נרות אחד כנגד זכור ואחד כנגד שמור, וכל המרבה בנרות לכבוד שבת הרי זו משובח. ויש הנוהגות להדליק שבעה נרות או יותר. ויש מודליקות נרות כמספר הנפשות של בני הבית. וכשנולד ילד מוסיפים עוד נר.

ג. אשה שנהגה להדליק בערב שבת ז' נרות לכתחילה אין לה להפחית ממספר הנרות, וצריכה להמשיך במנהגה להדליק ז' נרות. ואם רוצה לבטל מנהגה ולהדליק רק שני נרות מסיבות כלכליות וכדו', נכון יותר שתעשה התרה בפני שלושה, על שלא אמרה בתחילה שנהגה כן "בלי נדר". ואם מבטלת מנהגה באופן חד פעמי, כגון שנמצאת בבית חולים ויש שם רק ב' נרות, ואי אפשר לה להשיג ז' נרות אינה צריכה התרה. ונכון שבזמן שמתחילה לנהוג להדליק ז' נרות תתנה שאינה מקבלת עליה מנהג זה בנדר, ואז תוכל לשנות מנהגה בלי התרה.

ד. אפילו עני שאין לו מה לאכול חייב במצות הדלקת נרות, ושואל על הפתחים ולוקח שמן או נר ומדליק, שזה בכלל עונג שבת. ואם אין ידו משגת לקנות נר לשבת וגם יין לקידוש, נר שבת קודם. ויקדש על הפת. ואם יש לו חשמל, אין צריך לחזור על הפתחים לקנות נר, אלא יברך על החשמל.

ה. אישה שהדליקה נרות שבת, ואחר מספר רגעים מההדלקה כבו הנרות מהרוע וכיוצא בזה, אם ברור לה שעדיין לא שקעה החמה צריכה לחזור ולהדליק הנרות בלי ברכה, ואם חוששת שכבר שקעה החמה לא תדליק הנרות מחדש חילול שבת. ואם קיבלה שבת בפירוש, או שהיא מבטות אשכנז הנהוגות לקבל עליהם שבת בהדלקה, תאמר לבני הבית שלא קיבלו עליהם שבת להדליק את הנרות (קודם שקיעה).

ו. מנהיגינו פשוט שאין מקפידים לכבות את החשמל לפני הדלקת הנרות של שבת, ואין בזה חשש ברכה לבטלה. (ילקוט יוסף לראש"ל צ"ח הגר"י יוסף שליט"א)

לעילוי נשמת אמו"ר רבי יצחק שושן זצ"ל - נלב"ע יב' תמוז תשע"ז

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

עלון זה מוקדש:

לויסֵאת: אברהם ציטרוק, שרה בת שמחה, ציפורה ורדעשע לוי, ביבה אלימלך, עזר בן עישת, תקוה בת עזיזה, אליהה בת ג'אן, אסתר בת זחבה, מול בת עשלה, אברהם בן רחל, רחמים בן סולמנה, הראל בן אביגיל, אילנה בת סליחה, ישי ורחל לוי, חנה בת זוהרה, עדן בן רחל, מיטל מוריה אדרי, יוסף בן מייכל מ"ח.

להחזרת נעדר צה"ל ושבייו ובהם: אורון שאול, הדר גולדין, גיא חבר, רון ארד, יהודה כץ, צבי פלדמן.

[illegible]

ולע"נ הנסמים בשואה ובהם: אלכסנדר שנדור, שושנה רוזה, רפאל פריצי, וציציליה צילה לבית משפחת ציטרון הי"ד.

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה